

BRATTFORSHEDEN.

Guidning på Krigsflygfält 16

Under början av 1940-talet byggdes ett 40-tal krigsflygfält runt om i Sverige. Ett av dessa var Krigsflygfält 16 på Brattforssheden, som i dag är det enda som finns kvar med bevarade byggnader och ursprunglig flygfältsyta.

Varje lördag till och med 15 augusti erbjuds guidade rundturer på platsen.

- Vi har det här varje år, säger Jan-Erik Clerkestam, som håller i guidningen. Krigsflygfält 16 har uppmärksamats av EU eftersom det är det enda i Sverige som finns kvar från beredskaps-tiden 1938-1945.

1938, innan andra världskriget startat, började försvarsledningen i samarbete med Sveriges geologiska undersökningar, SGU, leta efter lämpliga platser. Placeringarna utgick från två scenarier, Krigsfall I, krig mot Tyskland, och Krigsfall II, krig mot Sovjetunionen. Fält 16 planerades som en så kallad bakre bas som skulle ligga utom det fientliga bombflygets normala räckvidd och därmed ligga längre in i landet än de främre baserna.

Norge ockuperades

Arbetet med att anlägga flygfältet startade i september 1939 och skulle vara klart sommaren 1941. Men i april 1940 ockuperades Norge och Krigsflygfält 16 hamnade i främsta linjen varför arbetet snabbades på och fältet kunde användas redan i juli 1940. Senare tillkom 27 flygplansvärn, standardbaracker, matinrättning, kokhus och ett landvärn. Samtliga byggnader finns kvar.

Krigsflygfälten moderniserades eller avvecklades efter krigsslutet. Det fanns planer för Krigsflygfält 16 men inget hände varför flygfältet finns bevarat.

Biologiska värden

År 2003 blev området kulturresevat i syfte att bevara ett värdefullt kulturlandskap som präglades av den militära mobiliseringen under andra världskriget. Länsstyrelsen står som förvaltare av reservatet. Området har även biologiska kulturvärden med arter som är ovanliga på andra platser, bland annat insekter.

Runt flygfältet fanns olika anläggningar såsom flygplansvärn, luftvärnsställningar, skyttevärn och stormhinder. Många av dessa har raserats medan andra helt eller delvis försvunnit under åren som gått.

Jan-Erik Clerkestam berättar om Krigsflygfält 16 på Brattforssheden.

FOTO: LISA OLAISSON

Hela flygfältet upptar en yta på 411 hektar.

FOTO: LISA OLAISSON

Denna bild är tagen under en Kulturarvsdag.

FOTO: GÖRAN PERSSON

Nedgångarna till ett rök-skyddsrum som fanns kvar under jorden har återskapats. I skyddsrummet hade det funnits en luftvärnscentral för stridsledning och samordning mellan jaktflyg och luftvärnsförband. Nedgångarna byggdes upp i sitt ursprungliga skick efter att en utgrävning och dokumentation gjorts av de kvarvarande resterna. I detta arbete använde man sig även av historiska dokument från Krigsarkivet.

Under rundvandringarna berättar Jan-Erik Clerkestam om flygfältets historia. - Området är stort, 411 hektar, så det skulle ta en hel dag att gå runt. Vi kommer

att titta på närområdet och gå in i byggnaderna.

Det brukar komma många besökare vid dessa rundvandringar.

- Vi har också en del ströbesökare. Tillsammans med Karlstads universitet kommer vi att utveckla moderna hjälpmedel för att besökarna ska kunna ta del av informationen. Det är en satsning som ingår i arbetet med att utveckla besöksnäringen, säger Jan-Erik Clerkestam.

Han berättar att man startat arbetet med att göra en filminspelning. Med späningsflyg i fält, i samarbete med Saab Industries och EU. - Svenska folket äger ett

sådant flygplan som kommer att vara huvudperson. Synopsen är klar, vi ska ha skådespelare och statister för att skildra en dag 1939-1940. Vi räknar med att starta inspelningen under 2021.

Ett annat arrangemang var planerat att genomföras, Alarm vid gränsen, i år. Även detta med ett stort antal skådespelare och statister, men detta fick skjutas upp på grund av pandemin.

- Vi planerar att genomföra det i september nästa år, säger Jan-Erik Clerkestam.

BRITTA STAAKE

054-22 14 25
britta.staake@kt.se

Jan-Erik Clerkestam håller i guidningarna på Krigsflygfält 16.

FOTO: LISA OLAISSON